

Philadelphia en Jubilee

1925

‘Philadelphia en Jubilee!’ riep August uit toen Hattie hem vertelde hoe ze hun tweeling wilde noemen. ‘Je kan je kinderen toch niet van zulke idiote namen geven?’

Als Hatties moeder nog had geleefd, zou ze het met August eens zijn geweest. Ze zou hebben gezegd dat Hattie ordinaire namen had gekozen, ‘plat en protserig’ zou zij ze hebben genoemd. Maar zij was er niet meer en Hattie wilde haar kinderen namen meegeven die niet al op een grafzerk in een familieperk in Georgia stonden gebeiteld, dus gaf zij ze namen mee vol belofte en hoop, namen die vooruitreikten, niet achteromkeken.

De tweeling werd in juni geboren, in de eerste zomer dat Hattie en August man en vrouw waren. Ze hadden een huis gehuurd in Wayne Street. Het was klein, maar stond in een prima buurt en was, volgens August, enkel een voor-zolang-huis. ‘Tot we ons eigen huis gaan kopen,’ zei Hattie. ‘Tot we het contract gaan tekenen,’ beaamde August.

Eind juni wemelde het in de bomen en op de daken van Wayne Street van de roodborstjes. In de hele buurt klonk vogelgetjilp. Het gekwetter suste de tweeling in slaap en maakte Hattie zo vrolijk dat ze de hele tijd liep te giechelen. Het regende elke ochtend, maar tegen de middag klaarde het altijd op en was het gras op het piepkleine gazonnetje

van Hattie en August zo groen als bij de schepping. De vrouwen in de buurt bakten graag vroeg, en tegen het middaguur rook de hele straat dan ook naar de aardbeientaarten die op de vensterbanken stonden af te koelen. Hattie en haar tweeling zaten met z'n drietjes te doezelen in de schaduw op de veranda. Volgende zomer zouden Philadelphia en Jubilee al kunnen lopen. Dan zouden ze om de veranda heen scharrelen als lieve, brabbelende ouwe mannetjes.

Hattie Shepherd keek naar haar twee zuigelingen in hun biezen mandjes. De tweeling was nu zeven maanden. Ze ademden makkelijker als ze rechtop zaten, dus had ze kus-sentjes achter hun rug gezet. Ze waren nog maar net stil. Het was een onrustige nacht geweest. Van longontsteking kon je genezen, al ging dat niet vanzelf. Maar toch liever dat dan de bof, de griep, of de pleuris. En ook liever een longontsteking dan cholera of roodvonk. Hattie zat op de vloer van de badkamer met haar rug tegen de toiletpot en haar benen recht voor zich uit. Het raam was beslagen en de condens vormde druppeltjes die over de ruiten en de witte houten kozijnen omlaagliepen, en een plasje vormden in het kuiltje in de tegel achter de toiletpot. Hattie had urenlang de warmwaterkraan laten lopen. August was de halve nacht in de kelder bezig geweest de boiler bij te vullen met kolen. Hij had Hattie en de kleintjes niet alleen thuis willen laten en was die dag niet gaan werken. Goed, maar... een dag niet gewerkt was een dag niets verdiend, en het kolenhok begon al aardig leeg te raken. Hattie stelde hem gerust: nu de nacht voorbij is, knappen de kinderen wel weer op.

De vorige dag was de dokter langs geweest en had damp-

baden aangeraden. Hij had een kleine dosering *ipecaac-siroop* voorgeschreven en gewaarschuwd tegen achterlijke plattelandsmiddeltjes als warme mosterdkompressen, al kon Vicks Vaporub er wel weer mee door. Hij had de ipecac met een heldere, olieachtige vloeistof verdund, Hattie twee kleine druppelaars gegeven en haar voorgedaan hoe ze met haar vinger de tongetjes van de zuigelingen omlaag kon houden zodat het medicijn rechtstreeks in hun keelgat zou lopen. August had drie dollar betaald voor het consult en de dokter was de deur nog niet uit of hij was begonnen mosterdkompressen te maken. Longontsteking.

Ergens in de buurt loeide een sirene zo doordringend dat het net was of hij voor hun deur afging. Hattie kwam moeizaam overeind van haar plekje op de grond en veegde een rondje schoon op het beslagen badkamerraam. Niets te zien, behalve de als tanden in een gebit aaneengesloten witte rijtjeshuizen aan de overkant en de grijze ijsplekken op het trottoir, en de op sterven na dode jonge boompjes in de bevroren vierkante stukjes aarde die hun waren toegetmeten. Hier en daar straalde lamplicht uit een bovenraam. Sommige mannen uit de buurt werkten, net als August, in de haven; andere brachten melk rond of bestelden de post. Er waren ook schoolmeesters bij, en nog een hele zwik anderen over wie Hattie niets wist. In heel Philadelphia stonden de mensen op in de bijtende kou om het vuur in de ketels in hun kelders op te stoken. Die ontberingen hadden ze gemeen.

Van onder aan de hemel walmde een gruiszige dageraad op. Hattie sloot haar ogen en dacht terug aan de zonsopgangen uit haar jeugd. Ze werd voortdurend door dit soort

beelden bestookt; haar herinneringen aan Georgia werden met elke dag die ze in Philadelphia woonde intenser en dwingender. Toen ze een meisje was klonk iedere dag in de blauw kleurende dageraad de werksirene over de velden, de huizen en de zwarte gombomen. Vanuit haar bed zag Hattie de dagloners over de weg sjokken die langs haar huis liep. De trageren, zoals de zwangere vrouwen, de zieken en kreupele, degenen die te oud waren voor de katoenpluk en degenen met baby's in een doek op hun rug, kwamen altijd na de eerste sirene voorbij. De sirene joeg ze op als een zweep. Somber de weg en somber hun gezichten. De wachtende witte velden openden zich en de plukkers verspreidden zich over die velden als sprinkhanen.

Hatties zuigelingen knipperden zwakjes met hun ogen en ze kietelde hen allebei onder de kin. Het was al weer bijna tijd om de mosterdkompressen te vervangen. De stoom wolkte op van het hete water in de badkuip. Ze gooide er nog een handje eucalyptus bij. In Georgia stond een eucalyptusboom in het bos tegenover Hatties huis, maar in winters Philadelphia was het moeilijk geweest aan eucalyptus te komen.

Drie dagen eerder was het hoesten van de zuigelingen verergerd. Hattie had haar jas aangetrokken en was naar de Penn Fruit gegaan om daar op de groenteafdeling te vragen waar ze eucalyptus zou kunnen krijgen. Ze werd doorgestuurd naar een huis een paar straten verderop. Hattie woonde nog maar net in Germantown en was al snel verdwaald in de wirwar van straten. Toen ze eindelijk, blauw van de kou, haar bestemming bereikt had, moest ze een vrouw vijftien

dollarcent betalen voor een zak met iets wat ze in Georgia gratis en voor niks had kunnen krijgen. ‘Gossie, jij bent ook nog maar net droog achter de oren!’ zei de vrouw van de eucalyptus. ‘Hoe oud ben je, meisje?’ Hatties haren waren recht overeind gaan staan bij die vraag, maar ze had geantwoord dat ze zeventien was en had er, omdat ze niet wilde dat de vrouw haar voor de zoveelste pas aangekomen armoedzaaier uit het Zuiden zou houden, aan toegevoegd dat ze getrouwd was, dat haar man voor elektricien leerde, en dat ze net een huis in Wayne Street hadden betrokken. ‘Nou, dat klinkt goed, liefje. Waar woont je familie?’ Hattie had met haar ogen geknipperd en iets weggeslikt: ‘In Georgia, mevrouw.’

‘Heb je hier niemand?’

‘Alleen mijn zus, mevrouw.’ Ze zei er niet bij dat haar moeder een jaar geleden was overleden, tijdens haar zwangerschap. De klap van haar dood, en van het feit dat ze nu wees was en dat het Noorden nog vreemd voor haar was, had Hatties jongste zus, Pearl, naar Georgia teruggedreven. Haar oudere zus Marion was ook teruggegaan, al had zij gezegd dat ze terug zou komen zodra ze was bevallen van haar kind en de winter voorbij was. Hattie wist niet of ze dat ook echt zou doen. De vrouw had Hattie scherp opgenomen. ‘Ik loop wel even met je mee om naar de kleintjes te kijken,’ had ze gezegd. Maar Hattie had het aanbod afgeslagen. Dat was dom van haar geweest, ze was te trots en eigenwijs geweest om toe te geven dat ze hulp nodig had. Ze was alleen naar huis gegaan, met de zak eucalyptus stevig tegen zich aan gedrukt.

De winterkou was als een vuur om haar heen, dat alles

van haar af brandde behalve de wil haar kinderen beter te maken. Haar vingers verstijfden tot klauwen rond de omgekulde rand van de bruine papieren zak. Ze stormde uiterst helder van geest het huis in Wayne Street binnen. Ze had het gevoel dat ze bij haar kindertjes naar binnen kon kijken, door hun huid en vlees heen, tot diep in hun ribbenkastjes, waar hun vermoeide longen zaten.

Hattie zette Philadelphia en Jubilee dicht bij de badkuip. De extra eucalyptus was te veel, en de zuigelingen knepen hun ogen dicht tegen de mentholmist. Jubilee balde een vuistje en bracht haar handje omhoog alsof ze in haar oogjes wilde wrijven, maar ze was er te zwak voor en het zakte weer terug naast haar lijfje. Hattie ging op haar knieën zitten en kuste haar vuistje. Ze tilde het slappe armpje van haar dochter op – zo licht als een vogelbotje – en veegde met haar handje de tranen bij het kind weg, zoals Jubilee zelf zou hebben gedaan als ze er de kracht voor had gehad. ‘Goed zo,’ zei Hattie. ‘Knap hoor, je hebt het helemaal zelf gedaan.’ Jubilee keek haar moeder aan en lachte. Opnieuw bracht Hattie Jubilees handje naar haar wazige oogje. Het kind dacht dat het een kiekeboe-spelletje was en toonde een mat lachje, lusteloos, zacht en snotterig, maar toch, een lachje. Ook Hattie lachte, omdat haar kleine meisje zo flink was en van zo goede wil. Ziek als ze was, was ze toch nog een zonnetje. Ze had een kuiltje in een van haar wangen. Haar broertje Philadelphia had er twee. Ze leken totaal niet op elkaar. Jubilee had het zwarte haar van August, terwijl Philadelphia net als Hattie melkbleek was en lichtbruin haar had.

Philadelphia haalde zwoegend adem. Hattie tilde hem

uit de mand en zette hem op de rand van de badkuip, waar de meeste stoom was. Het jongetje hing als een zoutzak in haar armen. Zijn hoofdje viel alle kanten op en zijn armpjes hingen slap langs zijn lijf. Hattie schudde hem zachtjes door elkaar om hem weer bij zijn positieven te brengen. Hij had sinds de voorgaande avond niks meer gegeten en beide kinderen hadden 's nachts zo vreselijk gehoest dat ze het beetje groentebouillon dat Hattie bij ze had weten binnen te krijgen weer hadden uitgebraakt. Ze duwde met haar vinger het ooglid van haar zoontje omhoog en zag zijn oogbal heen en weer rollen in de kas. Hattie wist niet of hij bewusteloos was of sliep, en als hij bewusteloos was, zou hij misschien niet... zou hij misschien niet...

Ze duwde opnieuw tegen het ooglid. Ditmaal deed hij zijn oog open – goed zo, mannetje! – en krulde zijn lip op zoals wanneer ze hem geprakte erwten voerde, of wanneer hij iets rook wat hem niet aanstond. Want meneer was kieskeurig.

De helderheid van de badkamer, met zijn witte badkuip, witte muren en witte tegels was overweldigend. Philadelphia hoestte, één eindeloze ademstoot die zijn lijfje door elkaar schudde. Hattie pakte het warme blik mosterd van de radiator en smeerde het spul op zijn borstkas. Zijn ribben voelden aan als twijgjes. Bij de geringste druk zouden ze knappen en in zijn borstholte vallen. Hij was, ze waren allebei, zo dik geweest toen ze nog gezond waren. Philadelphia tilde zijn hoofd op, maar was zo uitgeput dat hij het weer terug liet vallen. Zijn kin stootte tegen Hatties schouder zoals toen hij nog een pasgeboren baby was en nog moest leren zijn hoofd omhoog te houden.

Hattie liep rondjes door de kleine badkamer en wreef Philadelphia tussen zijn schouderbladen. Wanneer hij het benauwd had, schopte hij in een reflex tegen haar buik. Wanneer hij gewoon ademhaalde ontspande zijn voetje zich. De vloer was glibberig. Ze zong onzinteksten, ta ta ta, pom, pom, ta ta. Ze kon van geen enkel liedje op de woorden komen.

Het water droop van de ramen en kranen, en langs de muur achter het houten plaatje om de lichtschakelaar. De hele badkamer droop als een bos in Georgia na een stortbui. In de muur zoemde iets, toen siste het, en daarna viel de lamp aan het plafond uit. De hele badkamer was gehuld in een blauwige mist. O god, dacht Hattie, ook dat nog. Ze zocht met haar hoofd steun tegen de deurpost en deed haar ogen dicht. Ze had al drie nachten niet geslapen. Ineens overviel haar, als een flauwte, een herinnering: Hattie die met haar moeder en zusjes 's ochtends heel vroeg door het bos liep. Mama voorop met twee grote reistassen en de drie meisjes erachteraan met hun vlucht koffertjes. Door de vroege ochtendnevel en het kreupelhout vonden ze hun weg naar de stad, al bleven hun rokken regelmatig aan een tak haken. Ze slopen als dieven door het bos om een vroege trein te nemen, weg uit Georgia. Hatties vader was nog geen twee dagen dood, maar op datzelfde moment waren de blanken al bezig het naambordje van de deur van zijn smederij te halen en er hun eigen bordje op te hangen. 'God sta ons bij,' had mama gezegd toen de eerste sirene opklonk uit de velden.

Philadelphia's voetje drukte tegen Hatties navel, waardoor ze wakker schrok en weer terug was in de badkamer

bij haar kinderen, geschrokken en boos op zichzelf omdat haar gedachten waren afgedwaald. Ze begonnen allebei te huilen. Ze hapten naar adem en rilden samen. De ziekte werd sterker, eerst bij het ene kind en toen bij het andere, om vervolgens, alsof ze speciaal op die gelegenheid had gewacht om de genadeklap uit te delen, als een gevorkte bliksemschicht toe te slaan. Heb meelij, Heer. Heb meelij.

Hatties kleintjes brandden fel, hun koorts piekte, hun beentjes trappelden, hun wangetjes werden rood als de zon. Hattie nam het flesje ipecac uit het medicijnkastje en gaf hun wat van het spul. Ze hoestten zo hard dat ze het niet konden doorslikken, zodat het medicijn opzij uit hun mond liep. Hattie veegde hun gezichtjes schoon, gaf ze nog meer ipecac en masseerde hun hijgende borstkasjes. Haar handen bewogen zich bekwaam van taak naar taak. Haar handen werkten snel en vaardig, ook al zat Hattie tegelijkertijd te huilen en te smeken.

Wat brandden haar kindertjes! En wat wilden ze graag blijven leven! Wanneer zulke gedachten zich hadden opgedrongen, had Hattie wel eens gedacht dat de zieltjes van haar kinderen vingerhoedjes mist waren, ijl en ongrijpbaar. Ze was nog maar een meisje, en pas zeventien jaar langer op aarde dan haar kinderen. Hattie ervoer hen als verlengstukken van zichzelf en hield van hen omdat ze van haar waren, en omdat ze weerloos waren en haar nodig hadden. Maar als ze nu naar haar kindertjes keek, zag ze dat het leven in hen gespierd en krachtig was en zich niet uit hen wilde laten verdrijven. 'Vecht,' spoorde Hattie hen aan. 'Zó,' zei ze, en blies de lucht haar eigen longen in en uit, uit een soort solidariteit, om te laten zien dat het kon. 'Zó,' zei ze nog eens.

Hattie zat in kleermakerszit op de grond met Jubilee op de ene knie en Philadelphia op de andere. Ze klopte op hun ruggetjes om het slijm omhoog en naar buiten te krijgen. De voetjes van de kinderen kruisten elkaar in de driehoek tussen Hatties benen. Hun energie nam af en ze hingen slap tegen haar dijnen aan. Al werd ze honderd, dan nog zou Hattie, zo duidelijk als ze nu haar kinderen weggezakt zag zitten, het lichaam van haar vader zien dat in de hoek van de smederij was neergevallen en de twee blanke mannen uit de stad die zijn zaak uit liepen zonder zelfs maar voldoende schuldbesef om hun pas te versnellen of hun vuurwapens te verbergen. Hattie had dat gezien en ze kon het nooit meer ongezien maken.

In Georgia had de dominee het Noorden een Nieuw Jeruzalem genoemd. De gemeente vond hem een verrader van de zaak van de zuidelijke neger. De volgende dag had hij de trein genomen naar Chicago. Ook anderen waren vertrokken, verdwenen uit hun winkels of van de katoenvelden. Hun plekken in de kerkbanken waren nog bezet bij de dienst van zondag, maar leeg bij de gebedsbijeenkomst op woensdag. Al die uit het Zuiden ontsnapte zielen gloeiden tegelijkertijd van verwachting in de barre winters van de steden in het Noorden. Hattie wist dat haar kinderen het gingen halen. Al waren ze klein en al hadden ze het zwaar, Philadelphia en Jubilee hoorden al bij die lichtende zielen, bij de geboorte van een nieuw land.

Tweeëndertig uur nadat Hattie met haar moeder en zusjes door het bos van Georgia naar het station was geslopen, na tweeëndertig uur op harde banken in het tumult van de ne-

gercoupé, werd Hattie uit een lichte slaap gewekt door het bulderende stemgeluid van de conducteur: 'Broad Street Station, Philadelphia!' Hattie klauterde de trein uit, met de modder van Georgia nog aan de zoom van haar rok, de gedroomde stad Philadelphia nog rond als een knikker in haar mond en de angst ervoor als een naald in haar borst. Hattie, mama, Pearl en Marion bestegen de trappen bij het perron naar de grote stationshal. Ondanks de middagzon was het er halfdonker. Het gewelfde dak vormde een koepel. Op de dakspanten koerden duiven. Hattie was toen nog maar vijftien en mager als een lat. Ze bleef met haar moeder en zusjes aan de rand van de menigte staan, gevierend wachtend op een luwte in de passagiersstroom, zodat ook zij door konden lopen naar de brede, dubbele deuren aan de andere kant van het station. Hattie waagde zich in de drukte. Mama riep: 'Kom terug! Je raakt ons kwijt tussen al die mensen. Je raakt ons kwijt!' Hattie keek geschrokken om. Ze had gedacht dat haar moeder vlak achter haar liep. Maar het was zo druk dat ze niet terug kon en ze werd meegevoerd met de mensenstroom. Ze bereikte de brede deuren en werd een trottoir op geduwd dat over de hele lengte van het station liep.

Buiten wemelde het van de mensen, meer dan Hattie er ooit bij elkaar had gezien. De zon stond hoog aan de hemel. De lucht hing vol uitlaatgassen, en ze rook ook de teerlucht van pas gelegd asfalt en de weeïge geur van rottend vuilnis. Wielen ratelden over de keien, motoren bromden, krantenjongens riepen luidkeels wat de koppen waren. Aan de overkant, op de hoek van de straat, stond een man in vuile kleren met zijn armen langs zijn lijf en de hand-

palmen naar boven gekeerd een lied te jammeren. Hattie onderdrukte de neiging haar handen voor haar oren te slaan om het razende stadsrumoer te temperen. Ze rook de afwezigheid van bomen voordat die haar opviel. Alles was groter in Philadelphia, dat klopte, en er was ook meer van alles, te veel van alles. Maar Hattie zag in dit tumult niet het beloofde land. Het was, vond ze, gewoon Atlanta, maar dan groter. Ze zou er wel uit de voeten kunnen. Maar terwijl ze zich opgewassen verklaarde tegen de stad, knikten onder haar rok tegelijkertijd haar knieën, en stond het zweet haar op de rug. In de paar tellen die ze daar op het trottoir stond waren er al honderd mensen voorbij gelopen, maar niet haar moeder of zusjes. Hatties ogen deden zeer van het ingespannen kijken naar alle gezichten van de voorbijgangers.

Haar blik viel op een kar aan het eind van het trottoir. Hattie had nog nooit de kar van een bloemenman gezien. Op een krukje ernaast zat een blanke man met opgestroopte mouwen en een schuin naar voren op zijn hoofd staande pet tegen de zon. Hattie zette haar schoudertas op de stoep en veegde haar bezwete handen af aan haar rok. Er kwam een negerin op de kar af gelopen. Ze wees op een bos bloemen. De blanke man ging staan – hij weifelde niet, zijn lichaam verstrakte niet en hij nam geen dreigende houding aan – en haalde de bos uit een emmer. Voor hij ze in papier wikkelde schudde hij voorzichtig het water van de stelen. De negerin overhandigde hem zijn geld. Hadden hun handen elkaar geraakt?

Toen de vrouw haar wisselgeld aanpakte en in haar portemonnee wilde doen, stootte ze drie van de uitgestalde

bossen bloemen om. Vazen en bloemen vielen van de kar en kletterden op de stoep. Hattie verstijfde, in afwachting van de onvermijdelijke uitbarsting. Ze verwachtte dat de andere negers zo snel mogelijk afstand zouden nemen van het doelwit van het geweld dat nu onvermijdelijk zou volgen. Ze verwachtte dat weldra het moment zou komen waarop ze haar ogen zou moeten afwenden van de vrouw en van wat er ook maar voor gruwelijks zou gaan plaatsvinden. De bloemenman bukte zich om de rommel op te ruimen. De negerin maakte een verontschuldigend gebaar en haalde haar portemonnee weer tevoorschijn, vermoedelijk om de schade die ze had veroorzaakt te vergoeden. Binnen een paar minuten was alles geregeld en vervolgde de vrouw haar weg met haar neus in de vers verpakte ruiker alsof er niets was gebeurd.

Hattie keek nog eens goed naar de mensen op straat. De negers stapten niet de goot in om de blanken voorbij te laten en ze staarden niet stug naar hun eigen voeten. Vier negermeisjes liepen langs, tieners van Hatties eigen leeftijd, die met elkaar liepen te kletsen. Gewoon meiden die druk in gesprek waren, giechelend en ontspannen, zoals in de steden van Georgia alleen de blanke meisjes op straat rondliepen. Hattie boog zich naar voren om ze met haar blik te kunnen volgen. Eindelijk kwamen haar moeder en zusjes het station uit en voegden zich bij haar. 'Mama,' zei Hattie, 'ik ga nooit meer terug. Nooit meer.'

Philadelphia tuimelde voorover en sloeg met zijn voorhoofd tegen de schouder van Jubilee voordat Hattie hem kon opvangen. Zijn ademhaling was een hees, nattig ge-

fluit. Zijn handjes hingen open en krachteloos langs zijn lijfje. Hattie schudde hem door elkaar, maar hij hing er slap als een lappenpop bij. Ook Jubilee verzwakte zienderogen. Ze kon haar hoofd wel rechtop houden, maar haar ogen niet focussen. Hattie hield beide zuigelingen in haar armen en deed een moeizame greep naar het flesje ipecac. Philadelphia maakte een laag geluid alsof hij stikte en keek zijn moeder verbijsterd aan. ‘Och arm ventje,’ zei ze. ‘Ik snap het ook niet. Ik zal het beter maken. Arm ventje van me.’ Het flesje ipecac glipte haar uit handen en viel kapot op de tegels. Hattie ging naast de badkuip op haar hurken zitten, met Philadelphia op een arm en Jubilee in wankel evenwicht op haar schoot. Ze draaide de warmwaterkraan open en wachtte. Jubilee hoestte zo goed als ze kon en zoog de lucht zo goed als ze kon naar binnen. Hattie hield haar vingertoppen in het stromende water. Het was ijskoud.

Er was geen tijd om de kolenlade van de boiler in de kelder te vullen en geen tijd om te wachten tot het water warm zou zijn. Philadelphia was lusteloos en schopte onbedoeld met zijn beentje tegen Hatties buik. Zijn hoofdje rustte zwaar op haar schouder. Hattie stapte naar de andere kant van de badkamer. Ze trapte op de scherven van het kapotte flesje waardoor ze haar voet openhaalde en ze een bloedspoor achterliet op de badkamertegels en de houten vloer in de gang. In haar slaapkamer trok ze de gewatteerde deken van het bed en sloeg die om haar kinderen heen. In een wip was ze de trap afgelopen en trok ze in de kleine vestibule haar schoenen aan. De glassplinter in haar voet werd verder naar binnen gedrukt. Ze liep de deur uit en

de veranda af. Kringeltjes waterdamp stegen op van haar klamme duster en blote armen, en losten op in de koude, heldere lucht. De zon was al helemaal opgekomen.

Hattie bonsde op de deur bij bureu. ‘Ze hebben longontsteking!’ zei ze tegen de vrouw die opendeed. ‘Help me alstublieft.’ Hattie had geen idee hoe ze heette. Binnen trok de buurvrouw de deken opzij en zag Jubilee en Philadelphia bewegingloos tegen de borst van hun moeder liggen. ‘O lieve God,’ zei ze. Een jongetje, de zoon van de vrouw, kwam de huiskamer binnen. ‘Haal gauw de dokter!’ schreeuwde de vrouw. Ze nam Philadelphia over van Hattie en rende met het kind in haar armen naar boven. Hattie volgde haar, met Jubilee slap tegen zich aan.

‘Hij ademt nog,’ zei de vrouw. ‘Zolang hij maar ademt.’

In de badkamer deed ze de stop in de badkuip. Hattie stond in de deuropening en wiegde Jubilee. Terwijl ze toekeek hoe de vrouw het warme water op volle kracht in het bad liet lopen, voelde ze haar hoop langzaam vervliegen.

‘Dat heb ik al gedaan!’ riep Hattie uit. ‘Is er niks anders?’

De vrouw gaf Philadelphia terug aan Hattie en zocht in het medicijnkastje. Ze vond een blikje kamferbalsem dat ze opendraaide en als vlugzout onder de neus van de zuigelingen hield. Alleen Jubilee trok haar hoofdje weg vanwege de geur. Hattie werd bevangen door een overweldigend gevoel van vergeefsheid. Ze was al die tijd bezig geweest haar kinderen te redden en nu was ze terechtgekomen in net zo’n badkamer als de hare, met een vrouw die even machteloos stond tegenover de ziekte als zij.

‘Kan ik wat doen?’ Hattie keek de vrouw aan door de stoom. ‘Zeg me alstublieft wat ik kan doen.’

De buurvrouw vond een glazen buisje met een rubberen bol aan het einde. Daarmee probeerde ze om het slijm uit de neus en mond van de tweeling te zuigen. Ze zonk vlak voor Hattie op de knieën, bijna in tranen. 'Lieve Heer. Alstublieft lieve Heer, help ons.' De vrouw zoog en bad.

De oogleden van beide kinderen waren gezwollen en rood door gesprongen adertjes. Ze ademden amechtig. Hun borstkasjes gingen te snel op en neer. Hattie wist niet of Philadelphia en Jubilee bang waren en of ze begrepen wat er met hen gebeurde. Ze wist niet hoe ze hun lijden moest verlichten, maar ze wilde dat haar stem de laatste was die ze zouden horen en haar gezicht het laatste dat ze zouden zien. Hattie kuste de kinderen op hun voorhoofd en wangen. Hun hoofdjes vielen terug tegen haar armen. Tussen de ademteugen door sperden ze hun ogen wijd open van angst. Ze hoorde een nat gorgelen diep in hun borstkasjes. Ze waren bezig te verdrinken. Hattie kon hun lijden niet aanzien, maar wilde dat ze in vrede zouden heengaan, daarom gilte ze niet. Ze noemde hen juweeltjes, ze noemde hen licht en beloftes en wolkjes. De buurvrouw bleef gebieden prevelen. Ze had haar hand op Hatties knie gelegd. De vrouw liet niet los, zelfs niet toen Hattie haar hand probeerde af te schudden. Veel was het niet, maar ze probeerde ervoor te zorgen dat het meisje dit niet helemaal alleen hoefde door te maken.

Jubilee vocht het langst. Ze probeerde een armpje uit te steken naar Philadelphia, maar was te zwak om het te kunnen strekken. Hattie legde zijn handje in het hare. Ze drukte haar kindertjes tegen zich aan. Ze wiegde hen. Ze drukte haar wangen tegen hun kruintjes. O, die zijdezachte huid

van ze! Hun dood voelde alsof er iets scheurde in haar binnenste.

Hatties kinderen stierven in de volgorde waarin ze werden geboren. Eerst Philadelphia, daarna Jubilee.